

Frivilligpolitik

Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg
Århus Kommune

Frivilligpolitik for Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg Århus Kommune

Forord

Livsmod, glæde, handlekraft og kvalitet. Det er nøgleordene i arbejdet for – og blandt – ældre og handicappede. Det er bærende elementer i arbejdet med sundhed og omsorg – hvad enten det udføres af frivillige eller det offentlige. Frivillige har en uvurderlig rolle. Det frivillige arbejde skaber netværk og fællesskab, der kan forebygge ensomhed og isolation – og skabe livsglæde. En meget bred og nuanceret vifte af frivillige initiativer er med til at sikre borgerne en bedre livskvalitet.

Der er brug for frivilliges indsats. Men det frivillige arbejde må aldrig erstatte den offentlige indsats. Og kommunen må ikke pålægge frivillige opgaver. Frivillige vælger og prioriterer selv deres indsats.

Århus er karakteriseret ved et godt samarbejde mellem frivillige og kommunen. Dette samarbejde har en solid folkelig og demokratisk forankring. Den frivillige indsats er således baseret på den kraft og den motivation, der vokser nedefra. Det er en frivillig indsats, der bygger på lyst. Og det er en indsats, hvor deltagelse i frivilligt arbejde også medvirker til at styrke netværket og livsglæden hos frivillige selv. Ofte er det sådan, at glæden ved at være noget for andre er mindst lige så stor som glæden ved at modtage hjælp.

Det stærke og traditionsrige samspil mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg er udgangspunktet for frivilligpolitikken. Og det er også baggrunden for det åbne, omfattende og brede samarbejde, der har været om udformningen af frivilligpolitikken. Sigtet er en politik, der styrker, udvikler og fornyer det frivillige arbejde i Århus Kommune. Ambitionen er, at Århus skal være en god by at være frivillig i.

Frivilligpolitikken lægger op til, at der skabes gode betingelser for det frivillige arbejde. Der lægges op til et samspil og et samarbejde – i hele samfundets interesse. Målet er, at frivillige inddrages og deltager som et positivt supplement til det offentliges varetagelse af sociale opgaver. Dermed sikres helhed og kvalitet i den samlede indsats på det sociale og sundhedsmæssige område.

Frivillighed og aktivt medborgerskab er tæt forbundet. Gennem frivillighed og aktivt medborgerskab kan der skabes bedre løsninger på sociale problemer. Frivilligpolitikken vil – sammen med de tilhørende aktiviteter – føre til, at livsmod, livsglæde og handlekraft blandt ældre og handicappede bliver styrket endnu mere.

Tak til alle de, der har medvirket til frivilligpolitikkenes udformning.

Rådmand Dorthe Laustsen

Indledning

I Århus danner en lang række klubber, foreninger og organisationer på ældre- og handicapområdet rammen om en stor og mangfoldig vifte af aktiviteter. Det frivillige foreningsliv sikrer ældre og handicappede muligheden for et aktivt liv og yder derigennem en vigtig forebyggende indsats. Frivillighuse rummer et alsidigt frivilligt liv med en frivilligkultur, hvor netværk, fællesskaber og venskaber er i centrum. På lokalcentrene udfører frivillige i brugerrådene og beboer- og pårørenderådene samt mange individuelle frivillige en stor indsats i forbindelse med sociale arrangementer, caféliv, ture og mange andre aktiviteter.

Når der i denne frivilligpolitik efterfølgende skrives *frivillige* tænkes der på alle de ovenfor nævnte frivillige.

Frivilligpolitikken bygger videre på tankegangen i Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorgs Sundhedspolitik, som retter fokus mod sundhedsfremme. Det handler om at styrke borgernes egne ressourcer og handlemuligheder og støtte borgerne i at leve et liv fyldt med livsglæde og handlekraft.

Frivilligpolitikken angiver de overordnede rammer for samspillet mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg. Rammerne udfyldes lokalt i frivillighuse, i klubberne, foreningerne og organisationerne og gennem samarbejde med Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg.

Frivilligpolitikken består af:

- En overordnet vision,
- en definition af frivilligt arbejde,
- et formuleret værdigrundlag for samarbejdet mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg,
- fem forskellige indsatsområder, som ønskes styrket og udviklet, samt
- en række konkrete initiativer.

De fem indsatsområder er:

- *Gode rammer for det frivillige arbejde*
- *Anerkendelse af frivillige og frivilligt arbejde*
- *Samspil mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg*
- *Synliggørelse af frivilligt arbejde*
- *Mangfoldighed og brobygning*

Frivilligpolitikens vision:

Århus - en god by at være frivillig i.

Det betyder, at:

- Det frivillige arbejde har gode vilkår i Århus, hvilket danner grobund for nye frivillige aktiviteter og sikrer kontinuiteten i eksisterende aktiviteter. Styrkelse, udvikling og fornyelse er nøgleordene.
- Aktiviteterne er synlige over for indsatsens målgrupper, men også over for borgere, som kunne tænke sig at udføre frivilligt arbejde, hvormed flere inspireres til at blive frivillige.
- Det frivillige arbejde i Århus afspejler byens mangfoldighed.
- Det frivillige arbejde fremmer og fremmes af, at Århus er en sammenhængende by baseret på et aktivt medborgerskab, der også har fokus på borgere med særlig behov for hjælp.

Definition af frivilligt arbejde og frivilligt socialt arbejde:

Frivilligpolitikken omhandler alle former for frivilligt arbejde i Århus Kommune, der har ældre og handicappede som målgruppe.

Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg definerer frivilligt arbejde, som aktiviteter der:

- udføres frivilligt og ulønnet,
- udføres overfor og er til gavn for andre end en selv og familien,
- har en formaliseret og privat organisering,
- ikke har til formål at opnå profit.

Fælles værdigrundlag for samspillet mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg:

Det fælles værdigrundlag er det fundament, som frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg samarbejder ud fra. Frivilligpolitikens værdigrundlag er formuleret med udgangspunkt i Århus Kommunes værdier *troværdighed, respekt og engagement*.

Samspillet mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg baseres på:

- Gensidig *anerkendelse* af og *forståelse* for de forskellige opgaver, roller og vilkår hos henholdsvis frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg,
- *respekt* for frivilliges mangfoldighed, personlige engagement og uafhængighed,
- en *frugtbar dialog*, som støtter samarbejdet.

1. Gode rammer for det frivillige arbejde

Frivillige har brug for lokaler til deres aktiviteter, og frivillighusene og lokalcentrene skal - i det omfang det er muligt - stilles til rådighed som rammer for frivilliges aktiviteter. Frivillige skal have en synlig indgang til kommunen, og frivillige projekter skal kunne støttes på tværs af kommunens afdelinger.

Mål:

Frivillighusene og lokalcentrene skal videreudvikles som gode rammer for det frivillige arbejde. Det betyder, at:

- Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg i samarbejde med frivillige sætter fokus på, hvordan rammerne forbedres.
- Aktiviteterne i frivillighusene og på lokalcentrene løbende udvikles, så disse afstemmes i forhold til ældres og handicappedes behov og ønsker.

Frivillige skal have en tydelig indgang til Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg og frivilligt arbejde skal kunne udvikles og støttes på tværs af kommunens afdelinger. Det betyder, at:

- De frivilliges indgang til Magistratsafdelingsafdelingen for Sundhed og Omsorg gøres mere synlig gennem faste kontaktpersoner, så frivillige ved, hvor de kan henvende sig.
- Koordineringen mellem kommunens afdelinger udbygges.

2. Anerkendelse af frivillige og frivilligt arbejde

Frivillige fortjener anerkendelse for deres arbejde, og alle former for frivilligt arbejde skal anerkendes og respekteres. Støtte af frivilligt arbejde gennem økonomisk støtte, kompetenceudvikling og supervision er af afgørende betydning i forhold til at motivere og inspirere til frivilligt arbejde, og i forhold til at sikre såvel udvikling som kontinuitet i arbejdet.

Mål:

Frivillige og deres arbejde skal anerkendes og værdsættes, så det opleves som indbydende og attraktivt at udføre frivilligt arbejde. Det betyder, at:

- Frivillige og deres arbejde anerkendes i hverdagen og der, hvor arbejdet foregår - i klubber, foreninger og organisationer, på lokalcentre og i frivillighusene.

Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg vil støtte og medvirke til kompetenceudvikling af frivillige. Det betyder, at Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg:

- Samarbejder med Kursusudvalget om at skabe rammer for kursusaktiviteter, vidensdeling, erfaringsudveksling og netværksdannelse for frivillige.
- Yder supervision til frivillige via frivilligkonsulent og frivillighusenes koordinatore.
- Medvirker til at støtte frivillige i at rådgive og vejlede andre frivillige.

Økonomisk støtte til frivilligt arbejde skal medvirke til at sikre fornyelse og udvikling af arbejdet samt sikre kontinuitet i eksisterende aktiviteter. Det betyder, at Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg:

- Tydeliggør og synliggør rammer og retningslinier i forhold til økonomisk støtte, herunder tildeling af støtte til frivilligt socialt arbejde efter servicelovens § 18.
- Støtter frivillige i deres forebyggende og sundhedsfremmende arbejde.
- Indgår samarbejdsaftaler, som i en tidsafgrænset periode giver opbakning til bestemte aktiviteter eller til drift.

3. Samspil mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg

Et velfungerende samspil mellem den frivillige verden og det offentlige kan styrke kvaliteten og skabe helhed i den samlede sociale indsats. Via et aktivt samspil mellem frivillige og kommune kan vi forbedre den samlede sociale indsats og samtidigt fremme det aktive medborgerskab og dermed sammenhængskraften i kommunen.

Mål:

Samspillet mellem frivillige og Magistratsafdelingen Sundhed og Omsorg skal udbygges og være kendetegnet ved dialog og inddragelse på alle niveauer. Det betyder, at Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg:

- Inddrager Frivillighedsrådet som en rådgivende samarbejdspartner med henblik på at styrke det frivillige arbejde.
- Skaber fora, hvor frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg kan koordinere aktiviteter, dele viden og erfaringer og nedbryde grænser.
- Medvirker til en god kommunikation, hvor relevante informationer udveksles gensidigt.

Samspillet mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg skal være organiseret på en synlig og gennemsigtig måde. Det betyder at:

- Der er klare aftaler om forventninger og roller og klare spilleregler i samspillet mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg.
- Der er klarhed over grænser mellem personaleopgaver og frivilliges opgaver.
- Der er klarhed over frivilliges muligheder, rettigheder og forpligtigelser, herunder tavshedspligt og etik.

Samspillet mellem frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg skal danne grobund for udviklingen af nye former for samarbejde og nye former for frivilligt arbejde. Det betyder, at Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg:

- Fremmer samarbejdet mellem medarbejdere og frivillige på lokalcentrene og frivillige klubber, foreninger og organisationer, så nye former for frivilligt arbejde kan opdyrkes.
- I samspil med frivillige skaber de bedste muligheder for nytænkning.
- Lancerer et nyt "frivilligtema" hvert år og afholder en årlig temadag over årets tema.

4. Synliggørelse af frivilligt arbejde

Det frivillige arbejde skal først og fremmest være synlig overfor indsatsens målgrupper – men det frivillige arbejde skal også gøres synligt med henblik på at rekruttere nye frivillige. Der skal gøres en indsats for, at det bliver lettere at få inspiration til, hvordan man kommer i gang med en frivillig indsats. Samtidigt kan øget synlighed sikre, at tilbud og aktiviteter koordineres og ikke udbydes parallelt.

Mål:

Kendskabet til det frivillige arbejde i klubber, foreninger og organisationer skal udbredes. Det betyder, at Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg medvirker til at:

- Skabe overblik over klubber, foreninger og organisationer og deres aktiviteter på ældre- og handicapområdet i Århus Kommune.

Kendskabet til muligheder for frivillige på lokalcentrene skal udbredes og bane vej for hvervning af frivillige. Det betyder, at Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg medvirker til at:

- Synliggøre det frivillige arbejde på lokalcentrene.
- Synliggøre organiseringen af det frivillige arbejde på lokalcentrene.

5. Mangfoldighed og brobygning

Mangfoldigheden skal være vores fælles styrke, der gør Århus til en rummelig by med ligeværdige medborgere, som tager aktiv del i samfundet. Frivillige spiller en væsentlig rolle i integrationen, hvor det handler om at rumme og bygge bro mellem forskellige kulturer. På samme måde kan frivillige medvirke til at skabe fællesskab mellem generationer, hvor ældre og børn og unge mødes. Det frivillige arbejde i Århus vil også have glæde af at spejle sig i verden omkring os og derved lade mangfoldigheden få bedre vilkår. Og ved at lade mangfoldigheden få gode vilkår vil det frivillige arbejde kunne rumme kommende generationer af seniorer.

Mål:

Det frivillige arbejde skal kunne tiltrække og rumme kommende generationer af ældre. Det betyder, at Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg i samarbejde med frivillige:

- Medvirker til, at styrke mangfoldigheden i det frivillige foreningsliv.
- Fremmer samarbejdet med klubber, foreninger og organisationer om at finde nye veje på integrationsområdet.
- Medvirker til, at klubber, foreninger og organisationer, frivillighusene og lokalcentrene er opmærksomme på nye behov og ønsker hos nye generationer af seniorer.
- Samarbejder med - og inddrager erfaringer fra andre kommuner i Danmark.

Det frivillige arbejde skal være arena for fællesskab mellem generationer, hvor ældre bidrager med deres viden og erfaring, mens børn og unge til gengæld giver ældre livsglæde og er med til at forebygge isolation og ensomhed. Det betyder, at Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg:

- Fremmer og støtter initiativer, der skaber mødesteder og samvær mellem unge og ældre.

Aktiviteter

Frivilligpolitikken udmøntes via en række konkrete aktiviteter. Frivilligpolitikken særlige aktiviteter gennemføres inden for en toårig periode. Herefter revideres listen.

Aktiviteter efterår 2007 – efterår 2009:

- Med idékataloget om åbne lokalcentre som inspirationskilde arbejder Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg videre med indsatsen i forhold til åbne lokalcentre.
- Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg tager initiativ til at koordinere sagsbehandlingen af ansøgninger og tildelingen af økonomisk støtte til frivillig social indsats under § 18 mellem kommunens magistratsafdelinger.
- Der sættes fokus på det frivillige foreningslivs sundhedsfremmende og forebyggende arbejde.
- Alle lokalcentre udpeger i samarbejde med brugerrådene kontaktpersoner for frivillige.

- Alle lokalcenter-samdrifter opfordres til at udforme lokale frivilligpolitikker.
- Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg uddeler en årlig frivilligpris.
- Der udarbejdes nye kriterier og retningslinier for tildeling af økonomisk støtte. Der udgives i den forbindelse en ny pjece med vejledning om muligheder og retningslinier for støtte efter § 18.
- Muligheder for kompensation for forskellige udgifter i forbindelse med frivilligt arbejde synliggøres.
- I samspil med det frivillige foreningsliv igangsættes eksperimenter med nye former for frivilligt arbejde.
- Frivillighedsrådet omdøbes til Frivilligråd, og der udvikles ny valgordning, nyt kommissorium og ny forretningsorden.
- Kursusudvalget for frivillige omdøbes til Kursus - og Udviklingsudvalget, og der udvikles nyt kommissorium og ny forretningsorden.
- På lokalcentrene udarbejdes mapper, hvor regler, vejledninger, relevante brochurer mv. på frivilligområdet findes samlet, er synlige og let tilgængelige for frivillige.
- Der tages initiativ til at sikre, at frivillige på lokalcentrene gives relevant introduktion.
- Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg udvikler en hjemmeside, som giver overblik over – samt indsigt i muligheder for frivilligt arbejde inden for ældre og handicapområdet i Århus Kommune.
- På hjemmesiden, som vi udvikler, tages initiativ til at etablere mulighed for erfaringsudveksling mellem frivillige.
- Frivillige og Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg iværksætter i samarbejde en samlet strategi for synliggørelse, som blandt andet kan omfatte udbredelse af kendskabet til frivilligt arbejde og frivillige aktiviteter via blandt andet:
 - Avisen 3. Halvleg
 - Samarbejde med Senior Radio og Senior TV
 - Lokalcentre og hjemmepleje og visitatorer
 - Informationsmøder for nye pensionister
 - Kommunens sundhedscenter og sundhedsklinikker
 - A-kasser og fagforeninger
 - PR-grupper sammensat af frivillige
 - Borgerservice
 - Biblioteker
- Magistratsafdelingen for Sundhed og Omsorg tager initiativ til tiltag, der kan synliggøre det frivillige arbejde på lokalcentrene, herunder:
 - Synliggørelse af frivillige opgaver på lokalcentrene, i plejeboliger og i hjemmeplejen.
 - Synliggørelse af frivillige via navneskilte, billedtavle mv.